

Drop:
Biznes i prestiż

Burczyński:
Dwie do TANGA

Szreder, Gregor:
Koszty pod kontrolą

FORUM AKADEMICKIE

9

Wrzesień 2015
18,99 zł (VAT 5%)



**Liderzy Zarządzania
Uczelnią**

lumen.edu.pl

na II str. okładki

Uniwersytet od nowa

str. 22

Giętkowski:
Wątpliwe przedawnienie

Sajdak:
Sztuka motywowania

Krawczak:
Nie taki robak straszny



9 1771233 093046 09 >

Liczba złożonych wniosków znacznie przekroczyła wszelkie wstępne oczekiwania i konkurs można uznać za udaną próbę wypełnienia istotnej luki pomiędzy badaniami podstawowymi a stosowanymi i przemysłowymi.

TANGO

■ **Tadeusz Burczyński**

„There is no applied science without science to be applied”.

Bernardo Alberto Houssay,
laureat Nagrody Nobla z roku 1947

Istniejący w Polsce system finansowania badań został ukształtowany kilka lat temu i wówczas zdecydowano, że finansowanie badań podstawowych i badań stosowanych odbywać się będzie oddzielnie. Powołane zostały dwie niezależne agencje rządowe: Narodowe Centrum Nauki – finansujące badania podstawowe i Narodowe Centrum Badań i Rozwoju – finansujące badania stosowane i przemysłowe. Wydaje się, że ten dychotomiczny podział nie ma jednak racjonalnego uzasadnienia w dzisiejszych poglądach na rolę, znaczenie i metodologię badań naukowych, ponieważ w wielu przypadkach trudno rozdzielić badania podstawowe od badań stosowanych. Często się zdarza, że w trakcie badań stosowanych pojawiają się zagadnienia, których rozwiązanie wymaga podjęcia badań mających charakter badań podstawowych i bywa także odwrotnie, gdy realizacja pewnego zakresu badań o charakterze podstawowym wymaga rozwiązania zagadnień, które mogą mieć charakter stosowany.

Europejska Rada ds. Badań (European Research Council – ERC), powołana w 2007 r., nie chcąc posługiwać się takimi nieprecyzyjnymi pojęciami, wprowadziła termin frontier research, które można rozumieć jako pionierskie badania graniczne, bez klasyfikowania badań na podstawowe i stosowane. Klasyczne rozróżnienie między badaniami podstawowymi i stosowanymi straciło bowiem swoje znaczenie, gdy wiele nowych wyłaniających się obszarów nauki i inżynierii często zawiera istotne elementy obu podejść do badań naukowych.

Szeroko podzielany jest pogląd, że oddzielne finansowanie badań podstawowych i stosowanych spowodowa-

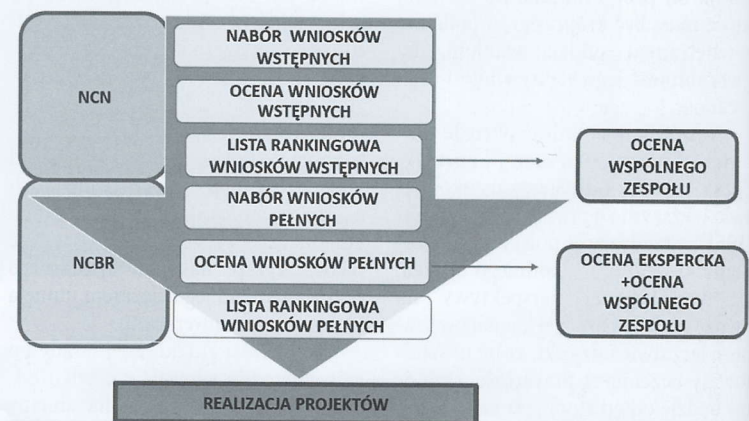
ło w Polsce istotną i zauważalną lukę między badaniami podstawowymi i stosowanymi, która się stale powiększa. Jest to tym bardziej niezrozumiałe w świetle możliwości pozyskiwania środków na badania z funduszy europejskich, w których rola i znaczenie tego, co określa się jako innowacje, a co powinno w sposób naturalny wynikać z podejmowania wielu badań naukowych, niekoniecznie nakierowane jest w pierwszym etapie na zastosowania, ale które mają lub mogą mieć istotny potencjał innowacyjny. W Polsce mamy istotny deficyt własnych innowacji, a z drugiej strony nie stwarzamy optymalnych warunków do tego, aby od nowych, oryginalnych koncepcji i pomysłów przejść w sposób łagodny do ich przetestowania, sprawdzenia, a w końcowym etapie praktycznego zastosowania.

Świadomość tego stanu rzeczy była powodem podjęcia rozmów przez NCN i NCBR na temat wspólnego przedsięwzięcia, które choć w minimalnym stopniu mogłoby wspomnianą lukę wypełnić. Rozmowy te doprowadziły do wypracowania propozycji będącej podstawą porozumienia NCN i NCBR.

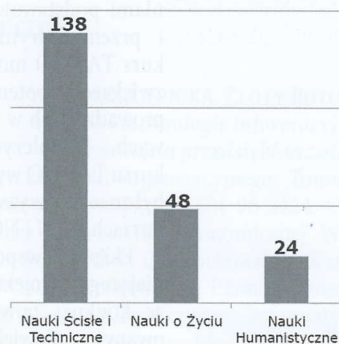
W listopadzie 2013, na pierwszym wspólnym posiedzeniu rad NCN i NCBR, w obecności ówczesnej minister Barbary Kudryckiej, podpisano porozumienie o wspólnym przedsięwzięciu, którego efektem było opracowanie i ogłoszenie nowego konkursu pod nazwą TANGO. Warto zaznaczyć, że główna jego idea jest podobna do idei konkursu, jaki uruchomiony został w 2011 r. w ERC, jednak z uwagi na to, że w Polsce finansowanie badań podstawowych i stoso-

Faza	Okres realizacji	Działania objęte dofinansowaniem	Wysokość dofinansowania
K	Od 6 do 18 mies.	Rozpoznanie potencjału aplikacyjnego wyników badań (podstawowych)	do 250 tys. PLN
B + R	do 24 mies.	Badania przemysłowe Prace rozwojowe	do 1 mln. PLN

Rys. 1. Fazy projektu TANGO



Rys. 2. Procedura konkursowa TANGA



Rys. 3. Rozkład wniosków wstępnych na poszczególne dziedziny nauki

Wnioski złożone ogółem, w tym	210
Faza K	56
Faza K i Faza B+R	154
Wartość wniosków	~ 186,8 mln
Wnioskowane dofinansowanie	~ 164,6 mln
Wkład własny przedsiębiorców	~ 22,2 mln
Wnioski zakwalifikowane do II etapu	80

Rys. 4. Podstawowe dane o pierwszym etapie pilotażowego konkursu TANGO

wanych jest rozdzielone między obie agencje rządowe, procedura konkursowa musiała być dopasowana do takiej sytuacji, co wymagało dodatkowych ustaleń i pertraktacji między NCN i NCBR. Przyjęto, że pierwszy konkurs z założenia będzie miał charakter pilotażowy.

Założenia konkursu

Głównym celem konkursu było zwiększenie stopnia wykorzystania wyników badań podstawowych o znaczącym potencjale innowacyjnym w praktyce. Adresatami byli zaś wykonawcy projektów finansowanych w ramach konkursów ogólnokrajowych lub międzynarodowych dotyczących badań podstawowych (projekty rozpoczęte nie wcześniej niż 1 stycznia 2008 r.).

Przyjęto, że konkurs będzie się składał z dwóch faz: koncepcyjnej (faza K) i badawczo-rozwojowej (faza B+R) (rys. 1). Zakres fazy koncepcyjnej (K) obejmował następujące zadania:

- realizację działań ukierunkowanych na stworzenie koncepcji wykorzystania gospodarczego uzyskanych wyników prac badawczych;
- realizację działań ukierunkowanych na pozyskanie partnera zainteresowanego wdrożeniem wyników/współfinansowaniem fazy B+R;
- opracowanie strategii i realizację działań mających na celu zabezpieczenie praw do ochrony własności intelektualnej wyników badań;
- wykonanie analiz rynkowych diagnozujących zapotrzebowanie na rozwiązanie będące przedmiotem projektu.

Wysokość dofinansowania w fazie koncepcyjnej (K) nie mogła przekroczyć 250 tys. zł.

Faza badawczo-rozwojowa (B+R) obejmowała badania przemysłowe i prace rozwojowe, a wysokość dofinansowania nie mogła przekroczyć 1 mln zł. Dofinansowanie fazy (B+R) było możliwe pod warunkiem wniesienia wkładu własnego (min. 15%

kosztów kwalifikowanych fazy B+R) przez przedsiębiorcę zainteresowanego wynikami projektu.

Procedura konkursowa

Procedura konkursowa w pierwszym etapie przeprowadzona była w NCN przez zespół 27 ekspertów, powołanych wspólnie przez NCN i NCBR, reprezentujących wszystkie dziedziny nauki. Etap ten obejmował nabór wniosków wstępnych, ich ocenę oraz stworzenie listy rankingowej wniosków wstępnych (rys. 2).

Drugi etap przeprowadzony był przez NCBR i obejmował nabór wniosków pełnych, które przeszły z etapu pierwszego, ich ocenę przez ekspertów zewnętrznych oraz ocenę przez zespół 10 ekspertów wyłonionych z poprzedniego wspólnego zespołu i utworzenie

ostatecznej listy rankingowej wniosków pełnych.

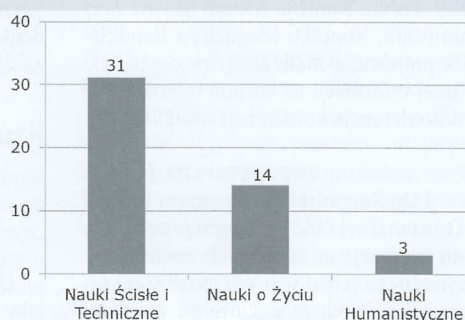
Wyniki konkursu pilotażowego

Na sfinansowanie pierwszego pilotażowego konkursu TANGO przeznaczono 40 mln zł. Konkurs został ogłoszony 16 grudnia 2013 r. i nabór wniosków wstępnych trwał do 17 marca 2014 r. Złożonych zostało ogółem 210 wniosków wstępnych, z czego 56 tylko do fazy K oraz 154 do fazy K i fazy B+R. Obejmowały one wszystkie dziedziny nauki, przy czym najwięcej wniosków było z obszaru nauk ścisłych i technicznych (rys. 3).

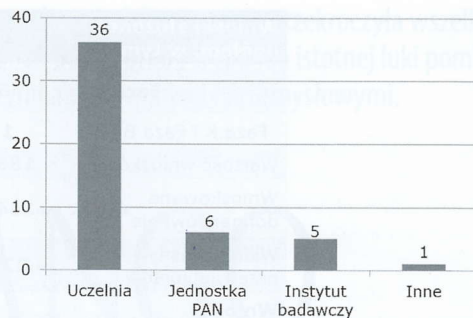
W czerwcu 2014 r., w wyniku oceny wniosków wstępnych przez wspólny zespół ekspertów, do drugiego etapu zakwalifikowanych zostało 80 wnio-

Wnioski pełne poddane ocenie	73
Wnioski dofinansowane, w tym	48
Faza K	10
Faza K i Faza B+R	38
Łączna kwota dofinansowania	~ 39,76 mln
Wkład własny	~ 5,86 mln
Łączna wartość projektów	~ 45,52 mln

Rys. 5. Podstawowe dane o drugim etapie pilotażowego konkursu TANGO



Rys. 6. Wyniki pilotażowego konkursu TANGO wg dziedziny nauk



Rys. 7. Wyniki konkursu TANGO wg rodzajów instytucji badawczych

sków. Podstawowe dane pierwszego etapu przedstawione są na rys. 4.

Nabór wniosków pełnych trwał od 8 sierpnia do 7 października 2014 r. Do drugiego etapu złożone zostały ostatecznie 73 wnioski. W wyniku procedury konkursowej ustalono pod koniec stycznia 2015 r. listę rankingową wniosków pełnych i zdecydowano, że do finansowania skierowanych będzie 48 wniosków, z czego 10 wniosków ograniczonych będzie tylko do fazy K oraz 38 do fazy K i fazy B+R. Łączna kwota dofinansowania wynosiła ok. 39,76 mln, a wkład własny wnioskodawców wyniósł ok. 5,86 mln (rys. 5).

Rozkład wniosków przeznaczonych do finansowania według dziedzin naukowych jest przedstawiony na rys. 6.

Najbardziej aktywne w aplikowaniu o projekty w konkursie TANGO były uczelnie (rys. 7).

Przedstawione wyniki konkursu TANGO nie uwzględniają danych związanych z procedurą odwoławczą.

Wnioski z konkursu

Pierwszy pilotażowy konkurs TANGO miał wyraźny charakter międzydziedzinowy i obejmował projekty z zakresu nauk ścisłych i technicznych, nauk o życiu oraz nauk humanistycznych i społecznych. Liczba złożonych wniosków znacznie przekroczyła wszelkie wstępne oczekiwania i konkurs można uznać za udaną próbę wypełnienia istotnej luki pomiędzy bada-

niami podstawowymi a stosowanymi i przemysłowymi. Widać, że konkurs TANGO może się przyczynić do zwiększenia potencjału innowacyjnego prowadzonych w Polsce badań naukowych. Współczynnik sukcesu konkursu TANGO wyniósł ok. 23%, a więc był znacznie wyższy niż w innych konkursach NCN i NCBR.

Ekspert wspólnego zespołu oceniającego projekty wyrazili pogląd, że konkurs powinien być kontynuowany po niewielkich jego modyfikacjach. Skrócenia wymaga procedura oceny wniosków. Należy także doprecyzować, co może być efektem końcowym projektu, zwłaszcza w dziedzinie nauk humanistycznych i społecznych. Istnieje uzasadnione przekonanie, że wspólne przedsięwzięcie NCN i NCBR w sprawie konkursu TANGO powinno być kontynuowane.

Autor dziękuje dr. Adamowi Kaźmierczakowi z NCBR za pomoc w przygotowaniu artykułu.

Prof. dr hab. inż. Tadeusz Burczyński, czł. koresp. PAN, dyrektor Instytutu Podstawowych Problemów Techniki PAN, członek Rady NCN (2012-2013), brał udział w przygotowaniu zasad konkursu TANGO. Był przewodniczącym zespołu ekspertów oceniających projekty w pierwszym pilotażowym konkursie TANGO. E-mail: tburczynski@ippt.pan.pl.

Zapowiedzi konferencji naukowych

Patronaty

19 PAŹDZIERNIKA. WARSZAWA.

Europejskie Forum Antyplagiatowe EFA 2015.

Organizator: Europejskie Forum Prawa i Edukacji. Przewodniczący Rady Programowej EFPE, prof. Jerzy Bralczyk, serdecznie zaprasza do udziału w konferencji poświęconej tematyce weryfikacji oryginalności studentów prac dyplomowych w kontekście zapisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, w tym wyborowi optymalnych z punktu widzenia uczelni rozwiązań antyplagiatowych oraz współpracy informatycznych systemów antyplagiatowych z tworzonym przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego Ogólnopolskim Repozytorium Prac Dyplomowych (ORPD). Patronat nad konferencją objęli: Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP), Polska Komisja Akredytacyjna oraz Polska Akademia Nauk. Kontakt: Magdalena Rzodkiewicz – kierownik projektu, e-mail: efa@efpe.org.pl, tel.: 507 081 478. Więcej informacji na stronie internetowej: <http://efpe.org.pl/konferencje/konferencja-efa-2015/>.

28-29 LISTOPADA. LUBLIN.

I Ogólnopolskie Sympozjum Energii Odnawialnej OZE – Energia przyszłości.

Sympozjum to promocja odnawialnych źródeł energii, przekazanie wiedzy na temat różnych możliwości zastępowania konwencjonalnych źródeł energii źródłami odnawialnymi, prezentacja technologii i metod produkcji energii oraz stworzenia forum wymiany wiedzy i do-

świadczeń między środowiskiem naukowym a przedsiębiorcami oraz podmiotami zajmującymi się tą problematyką. Organizator: Fundacja na rzecz Promocji Nauki i Rozwoju TYGIEL. Kontakt: Mateusz Niścior, tel.: 605 297 292, e-mail: m.niscior@fundacja-tygiel.pl. Więcej informacji na: <http://www.symposium-energia.pl/>.

5-6 LISTOPADA. BYDGOSZCZ.

VI Międzynarodowa konferencja z cyklu Jeden świat – wiele kultur.

Konferencja przypada w 2015 roku, który został ogłoszony przez Sejm RP Rokiem Jana Pawła II, stąd też tematem przewodnim obecnej edycji będzie: *Jan Paweł II – pamięć, dialog, tożsamość; Polska i Świat wobec wyzwania III Tysiąclecia*. Organizator: Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy. Kontakt: Biuro Rektora i Prezydenta: mgr Karolina Mrozik – Gliszczyńska, tel.: (52) 365-84-26, 510 993 084, e-mail: rektorat@kpsw.edu.pl.

Nauki biologiczne

14-15 LISTOPADA. LUBLIN.

I Konferencja naukowa Enzymos Enzymy w nauce i przemyśle.

Organizator: Studenckie Koło Naukowe Biochemików UMCS działające w Zakładzie Biochemii Wydziału Biologii i Biotechnologii UMCS w Lublinie. Kontakt: tel.: 510 897 570. Więcej informacji na: www.enzymos.pl.